

V Praze 23. února 2023
Čj. 87/23

Stanovisko

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

I. Úvod

Hlavním cílem návrhu zákona je provedení věcných změn v zákoníku práce v souvislosti s transpozicí směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU). Jde o řadu dílčích úprav (dále jen opatření) a většina kroků RIA je aplikována separátně na každé opatření, což se jeví jako v pořádku.

II. Připomínky a návrhy změn

Zpráva RIA je zpracována přehledně a orientace v ní je velmi snadná.

U definic problémů většiny opatření není dostatečně srozumitelně vysvětleno vymezení prostoru, který daná část směrnice ponechává pro podobu implementovaného opatření na národní úrovni. Není vhodné nechávat na čtenáři zprávy RIA, aby si konkrétní znění směrnice sám hledal a sám si toto zjišťoval. Tato věc je zároveň zásadní pro určení toho, zda existuje pouze jediná změnová varianta nebo jich existuje více. Vzhledem k tomu, že u většiny opatření byla navržena a posouzena pouze jediná změnová varianta, je toto třeba ujasnit, protože zásady RIA připouští jedinou změnovou variantu pouze v případě, kdy jiné varianty nepřichází v úvahu. Pokud směrnice v případě určitého opatření nechává prostor pro více variant řešení, je třeba více změnových variant skutečně posoudit, tedy popsat a vyhodnotit (např. opatření 2.4 *Práce na dálku* nebo 2.3 *Pružné uspořádání práce* nebo 2.6 *Změna zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů – ošetřovné* nebo 2.7. *Změna zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů* nebo 2.8 *Změna zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání – navýšení některých druhů odškodnění (za služební úraz či nemoc z povolání)*).

U některých opatření, kde to je vhodné, zpracovatel RIA nevyčísluje finanční či osobohodinové dopady předložených variant. Omluvou nemůže být argument, že zpracovatel přesně nezná rozsah (počty) případů, respektive dotčených subjektů. V takových případech by zpracovatel měl pracovat buď s expertními (přibližnými) odhady, anebo by měl nabídnout vyčíslení pro 2–3 scénáře. A nestačí pouze uvést výslednou hodnotu dopadů, ale je třeba ozřejmit předpoklady a způsob, jak k odhadům došel. Vyčíslení dopadů v případě některých opatření smysl nedává, ale mělo by být zpracováno

v případech opatření jako např. 2.3 *Pružné uspořádání práce* nebo 2.4 *Práce na dálku* nebo 2.6 *Změna zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů – ošetřovné*, kde chybí.

Zpráva RIA neobsahuje u oblasti pracovních dohod konaných mimo pracovní poměr (DPP, DPČ), pružného uspořádání práce a práce na dálku kvantitativní data o současném stavu, která by monitorovala četnost a další parametry jejich využívání. Chybí tak důležitá informace k vyhodnocení míry závažnosti řešených problémů a v návaznosti na to i podložená informace o tom, zda návrhem regulace má dojít k řešení skutečných problémů identifikovaných na pracovním trhu, či nikoli.

Zpráva RIA neobsahuje vyhodnocení dopadů s možným nárůstem pracovně-právních sporů v uvedených oblastech.

Ad opatření 2.2 Problematika dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr.

Finanční a časové náklady dotčených subjektů jsou buď popsány jen vágně, nebo vůbec, ale měly by být vyčísleny alespoň hrubé odhady dopadů jednotkového případu a potom makro-efekt celkový.

Není jasné, proč nebyla posouzena druhá změnová varianta v případě právní úpravy dovolené u zaměstnanců pracujících na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr. Tvrzení o pravděpodobném navýšení administrativní náročnosti pro zaměstnavatele není podloženo žádnými daty.

Ad opatření 2.3 Pružné uspořádání práce

Z popisu stávajícího stavu není dostatečně polopaticky jasné, v čem současná legislativa nespĺňuje směrnici EU.

Ad opatření 2.4 Práce na dálku

V popisu paušalizace nákladů práce z domova se nezmiňuje úspora nákladů na straně zaměstnance díky nižším časovým a finančním nákladům dojíždky na pracoviště zaměstnavatele.

Ad opatření 2.8 Změna zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání – navýšení některých druhů odškodnění (za služební úraz či nemoc z povolání)

Zpráva RIA uvádí: „*Novela zákona nebude mít, co se týče dopadů transpozice, žádný dopad do rozpočtu České republiky ani do rozpočtové kapitoly Ministerstva obrany.*“ Na druhé straně uvádí, že způsob stanovení náhrad bude jiný: „*Namísto fixní částky se náhrada nově vypočítává jako dvacetinásobek průměrné mzdy v národním hospodářství zjištěné za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém právo na tuto náhradu vzniklo.*“ Je proto třeba lépe vysvětlit tvrzení, že změna mít finanční dopad nebude.

Zde není možno použít argumentaci na str. 45, že: „*Konkrétní finanční dopady nelze v současné době vyčísřit, neboť není možné předvídat, kolika osob se změna v následujícím období dotkne, zejména v současné době, kdy je bezpečnostní situace turbulentní a nepředvídatelná.*“ Zde je třeba pracovat s expertními odhady nebo scénáři.

Také nelze argumentovat: „Náklady však budou pokryty z finančních prostředků resortu Ministerstva obrany.“ Jde totiž stále o veřejné prostředky, se kterými resort pouze hospodaří.

Ad Sekce 4. Přezkum účinnosti regulace by měl být popsán u každého opatření zvlášť, a ne pouze jedním souhrnným, a navíc velmi obecným a krátkým odstavcem na str. 48. Jde o to, že opatření jsou velmi odlišná a jejich vyhodnocení budou mít jinou časovou strukturu, jiné zdroje dat a jiné metody. Navíc je třeba jasně definovat indikátory, které budou ex-post sledovány a vyhodnocovány, a jaké zdroje administrativních dat (či ad hoc šetření) bude k jejich získání potřeba (zda jsou sbírána již teď nebo je bude třeba sbírat).

Sekce 5. Konzultace a zdroje dat obsahuje tvrzení že: „Navrhovaná úprava vychází z výše uvedených směrnic, nebylo třeba využít další zdroje dat (např. průzkumy nebo odhady).“ Na druhé straně se na několika místech zprávy RIA uvádí, že zpracovatel nemá k dispozici potřebné údaje (např. 2.3 Pružné uspořádání práce). Protože na zavedení směrnice EU do praxe byl dostatek času, měl by předkladatel osvětlit, proč si během té doby vhodnou formou potřebné informace nezajistil a také osvětlit, jak si potřebné informace zajistí pro plánovaný přezkum činnosti. Viz např. tvrzení v případě úpravy práce na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr na str. 49: „Přesné vyčíslení finančních dopadů však není možné zjistit z toho důvodu, že není znám přesný počet zaměstnanců vykonávajících práci na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr. Lze však předpokládat, že nepůjde o vysoké výdaje, které bude možné pokrýt v rámci jednotlivých kapitol státního rozpočtu.“

III. Shrnutí připomínek ke zprávě z hodnocení dopadů regulace (zpráva RIA)

Pracovní komise Legislativní rady vlády pro hodnocení dopadů regulace k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, uplatňuje tyto připomínky:

- 1) Doplnit k problematice dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a pružného uspořádání práce data nebo expertní odhady o současném stavu, která by monitorovala četnost a další parametry jejich využívání.
- 2) Doplnit informace a kvantitativní data o tom, zda návrhem regulace má dojít k řešení skutečných problémů identifikovaných na pracovním trhu.
- 3) Doplnit vyčíslení nákladů u opatření 2.3 Pružné uspořádání práce, 2.4 Práce na dálku, 2.6 Změna zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů – ošetřovné.
- 4) Doplnit u odhadů vždy i předpoklady a způsoby jejich dosažení.
- 5) Doplnit u všech opatření vyhodnocení dopadů možného nárůstu pracovně-právních sporů.
- 6) Upřesnit, z jakých důvodů byla u většiny opatření navržena a posouzena pouze jediná změnová varianta, a u opatření, u kterých je možné více variant řešení, tyto doplnit a vyhodnotit. Jedná se zejména o opatření 2.4 Práce na dálku, 2.3 Pružné uspořádání práce, 2.6 Změna zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění

pozdějších předpisů – ošetřovné, 2.7. Změna zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů, 2.8 Změna zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání – navýšení některých druhů odškodnění (za služební úraz či nemoc z povolání).

- 7) Doplnit u opatření 2.2 *Problematika dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr* finanční a časové náklady dotčených subjektů, a to alespoň v podobě hrubých odhadů dopadů jednotkového případu a potom celkového makro-efektu.
- 8) Doplnit u opatření 2.2 *Problematika dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr* hodnocení druhé změnové varianty, které spočívá v zavedení referenčních hodin a dnů. Tvzení o pravděpodobném navýšení administrativní náročnosti pro zaměstnavatele není podloženo žádnými daty.
- 9) Vysvětlit u opatření 2.3 *Pružné uspořádání práce*, v čem současná legislativa nesplňuje směrnici EU.
- 10) Doplnit u opatření 2.4 *Práce na dálku* data ilustrující i úsporu nákladů na straně zaměstnance díky nižším časovým a finančním nákladům dojíždění na pracoviště zaměstnavatele.
- 11) Doplnit u opatření 2.8 *Změna zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání – navýšení některých druhů odškodnění (za služební úraz či nemoc z povolání)* vysvětlení tvrzení, že změna nebude mít finanční dopad. Argumentace, že konkrétní finanční dopady nelze v současné době vyčíslit a že náklady budou kryty z prostředků Ministerstva obrany, nelze akceptovat.
- 12) Popsat přezkum účinnosti regulace u každého opatření zvlášť a doplnit jasně indikátory, které budou ex-post sledovány a vyhodnocovány, včetně zdrojů administrativních dat, která budou k hodnocení nezbytná.

IV. Závěr

Pracovní komise Legislativní rady vlády pro hodnocení dopadů regulace **na základě posouzení závěrečné zprávy z hodnocení dopadů regulace doporučuje Legislativní radě vlády, aby byl k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony doporučen vládě ke schválení za předpokladu zohlednění výše uvedených připomínek.**

Vypracovali: Doc. Ing. **Daniel Münich**, PhD., Mgr. **Martina Vránová**

Mgr. et Mgr. **Marek Havrda**, MA, MPA, Ph.D.
předseda komise